

Ա Ր Ա Ր Ա Տ

ԿՐՕՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ, ԴՐԱԿԱՆԱԿԱՆ—ՊԱՏՄԱԿԱՆ, ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ—ՄԱՆԿԱՎԱՐ-
ԺԱԿԱՆ, ԱԶԳԱՅՈՆ ՆԻ ՊԱՇՏՏՕՆԱԿԱՆ.

Ա Մ Ս Ա Գ Ի Ր

ԻՅԵՍՒ. ԻԹ. ՏԱՐԻ

ՀԱՄԱԲ ՀԱՆԳՇՐԱԲԳ

ՅՈՒՆԻՍ 1896 Թ.

ԿՐՕՆԱԿԱՆ—ԲԱՐՈՑԱԿԱՆ

ՎԱՐԴԱՎԱՌ.

Ռաբբի, բարոք է մեզ աստ
լինել:

Մարկ. Թ. 4.

Տեական երջանկութիւն չկայ աշխար-
հիս վերայ, ասում է մեզ սովորա-
կան կեանքի փորձը. չկայ և ոչ մի երջանկու-
թիւն՝ ասում են մի շարք յոռետես մարդիկ,
դառն է և ողորմելի մարդու կեանքը, չունի
իւր ամբողջը լիթացքում այնպիսի մի վայրկեան,
որին՝ կանգ առ, կարելի լինէր ասել, Աւետա-
րանի այն հատուածը, որ Պայծառակերպու-
թեան տօնի հիմքն է կազմում, ներկայացնում

է մի այդպիսի վայրկեան Զրիստոսի ամենա-
մտերիմ աշակերտների կեանքի մէջ:

Ջարմանալի է Պայծառակերպութեան
պատմութիւնը. իւր որոշ, առանձնայատուկ
տեղն ունի նա աւետարանական յայտնու-
թեան մէջ, թէև մեր Փրկչի ամբողջ կեանքը
հրաշքների մի բազմախորհուրդ հիւսուածք
է, բայց այս փոքրիկ միջնադէպն առանձնապէս
հրաշալի ու խորհրդաւոր բնաւորութիւն ու-
նի. երկնքի ու երկրի մէջտեղն է կատարում
նա կարծես և խեղճ մահկանացուների աչքի
առաջ մի ձեղք է բանում դէպի անմահ երա-
նութեան այն լուսեղէն կայանը, ուր Ննովք

և Եղիա կան ծերացեալ աղանակերպէս Պայծառակերպութիւնն այն նշանաւոր տնօրէնութիւնն է որով Փրկչի երկրաւոր կեանքը կարելի է ասել իւր շրջանառութեան բարձրագոյն կէտին է հասնում այն քարծր սարի վերայից ուր Նա խօսակցութիւն ունեցաւ Մովսէսի և Եղիայի հետ մի ընդարձակ տեսարան է բացուում արդարեւ դէպի Երուսաղէմ դէպի Գողգոթա Գալիլիայի մեծ քարոզիչն այդտեղ այլ կերպ եղած, նահատակի լուսեղէն զգեստը հագած, իջնում է այնուհետեւ քայլ առ քայլ մինչև չարչարանաց լեռան ստորոտը:

Այս գէպից մի քանի օր առաջ Պետրոս առաքեալը՝ խօսելով բոլոր ընկերներին կողմից, վկայել էր համարձակ, թէ իրենց վարդապետը Զրիստոսն է խոստացեալ Մեսիան: Եւսեփիական նշանակութիւն ունեցող մի բոլոր էր այդ երբ աշխարհի վերայ մի մարդ գտնուեցաւ որ առաջին անգամ ծանաչել և կենդանի հաւատով խօստովանել կարող էր, թէ իւր զիմաց կանգնած ուրիշ մէկը հասարակ մարդ չէ իւր նման, այլ խօսում և գործում է այնպէս ինչպէս ոչ ոք այս աշխարհի որդիներին՝ ինչպէս միայն Տիրոջ Օծեալը, Աստուծոյ Միածին Որդին խօսել և գործել կարող է: Եւ այն բոլորից դրուած էր Զրիստոսի եկեղեցւոյ հիմքը. հաւատացեալների այդ փոքրիկ խումբը պէտք է ընծայէր տասն և երկու հիմունքներն այն մեծ հաստատութեան, որ կոչուած էր իւր յարկերի ներքոյ ժողովելու զանազան ազգերի, դաստիարակելու և դէպի բարձրագոյն երանաւէտ կեանք ուղղելու նոցա: Սակայն այդ հաստատութիւնը երկարատեւ ծանր աշխատանքով միայն կառուցանել կարելի էր. Աստուածային Ամահ Գաւառ և անթիւ նահատակների անարատ արիւնով պէտք է շաղախ կաղմուէր նորա որմերի համար մինչդեռ Պետրոս ինչպէս անշուշտ նաև նորա ընկերները կամենում էին անմիջապէս տեսնել իրենց հաւատի արդիւնքը՝ մէկանգամից հրաշքով իրենց դաւանած Մեսիայի թագաւորութեան մէջ ոտք կոխել և

վայելել անվերջ նորա երանութեան բարիքները:—Աւետարանիւր մեզ չէ բացատրում «և առեալ զնա մեկուսի Պետրոսի սկսաւ սաստել զնա» տարօրինակ խօսքերը որ նա մէջ է բերում Պետրոսի խօստովանութիւնը պատմելուց յետոյ. բայց Փրկչի տուած խիստ պատասխանից կարելի է դիւրաւ եզրակացնել թէ ինչ էր նոցա խօսակցութեան նիւթը: «Երբ յետ իմ սատանայ» ասում է Նա այն Պետրոսին, որին մի քիչ առաջ հաւատոյ վէժ էր անուանել. Պետրոս ներկայանում էր ուրեմն այստեղ նոյն փորձութեան բաժակը ձեռին, որով ներկայացել էր երբեմն անապատի փորձիչը. «Եթէ Որդի ես Աստուծոյ՝ արկ զքեզ աստի ի վայր»:

Հեշտութեան, քմահաճ բաղդին անձնատուր լինելու փորձութիւնն է այդ որին ենթարկուելով մարդիկ՝ դատարկ օդի մէջ դէպի վեր թռչել են ձգտում և թռչուաւարար անդունդ զլորուում. մինչդեռ Փրկիչն այս անգամ ևս փորձութեանը յաղթելով, սովորեցնում է չարչարանք և խաչ յանձն առնել, իւր անձն ուրանալ, մինչև գերեզման խոնարհել իջնել, և այդպէս միայն գտնել այն ուղին, որ յիւսւի դէպի բարձր, դէպի բարոյական հեշտութիւն և երջանկութիւն է տանում: Սակայն որպէս զի դէպի Գողգոթա բացուող այդ մռայլ տեսարանը չվհատեցնէ Պետրոսին և նորա ընկերներին, որպէս զի նոքա իրենց վարդապետի խոնարհութիւնը անկարելի էր փշեայ պատկի հետ խօստացուած երկնային բարիքներն ունայն յուսախաբուութիւն չհամարեն ու չթերահաւատին՝ Փրկիչը բաց է անում ահա պայծառակերպութեան սարի վերայ մի ծալքն այն վարագուրի որ ծածկում է մահկանացուի աչքից երկնքի սրբութիւնները, և թոյլ է տալիս մի թռուցիկ հայեացք ձգել դէպի այն աշխարհը, որտեղից Նա եկել էր և ուր պէտք է գնային իւր ճշմարիտ հեռեողները: Ինչ զարմանք, եթէ Պետրոս ցանկութիւն է յայտնում յաւիտեան այդ հայեցողական վիճակի մէջ մնալ, արդար նախահայրերի՝ Մովսէսի և Եղիայի հետ նոյն տաղաւարի ներքոյ ապրել:

Մեզանից իւրաքանչիւրն ունեցել է զուցէ այդպիսի մի ցանկութիւն իւր կեանքի որոշ լոպէներում: Կրկին տեսակ են այդ լոպէները և տարբեր բնաւորութիւն ունին այն ցանկութիւնները: որ նոքա յառաջ են բերում մեր մէջ: Հայկական Վարդապետի տօնը իւր անցեալ և ներկայ նշանակութեամբ ամբողջութեամբ է իւր մէջ այդ բոլորի խորհրդաւոր բացատրութիւնը: Մեր հեթանոս նախնիք վարդապետին վարդեր էին սփռում հեշտութեան աստուածուհու վարդամատն Աստղիկի գահոյից առաջ, նորա անունով կատարուած տօնախմբութիւնների մէջ էին աշխատում մոռանալ աշխարհը, թմրել վարդերի անոյշ բուրմունքով՝ հեշտութեան մէջ թաղուել: Զրիստոնեայ հայոց Վարդապետը իւր վսեմ բովանդակութեամբ պայծառակերպել է ձգտում մարդկային հոգու այն գաղտնի միտումները որոնք այդպիսի մեղի հրապոյրների ենթարկուելով քայլ առ քայլ դէպի բարոյական անկումն են տանում: փոխանակ զգայութիւնների և մարմնական ցանկութիւններ խտրեցնող ցնորքների, նա ընծայում է մեզ լուսեղէն խորհուրդների մի աշխարհ, որ ամենապայծառ և սուրբ զգացումներով լեցնում է մեր սիրտը, յափշտակում զրաւում մեր ամբողջ էութիւնը՝ մինչև մենք մոռանում ենք մարմնականն ու երկրաւորը: Իբրև մի պարզ հոգի երկնայինների մօտ սաւառնում:

Քանի դեռ մենք այս աշխարհում ենք ապրում քանի մեզ վերայ ծանրանում է դեռ մարմնոյ կապանքը՝ կեանքի որոշ լոպէներում միայն այսպիսի երանաւէտ վիճակի մէջ զանուէլ կարող ենք մի թեթև ճաշակ առնել նորա քաղցրութիւնից: և ամէն ճմարիտ քրիստոնեայ պէտք է այսպիսի մի վիճակի մէջ եղած՝ այդ քաղցրութեան ճաշակն առած լինի: Իսկ ով մի անգամ այդպիսի վիճակ ունեցել է, նա կբացականչէր անշուշտ՝ Պետրոս առաքեալի հետ. «բարեւք է մեզ աստ լինել», աւելի լաւ կհամարէր Պօղոս առաքեալի նման՝ «ցանկալ, ելանել և ընդ Զրիստոսի լինել»: Բայց և իբրև քրիստոնեայ մենք զիտենք ու

սովորում ենք նոյն Պօղոս առաքեալից, թէ «կալ մնալ աստէն ի մարմնի կարեւոր ևս է»: Ծանկարծակի մէկ անգամից հրաշքով լեռներ զլորել, գետեր կանգնեցնել, ծովեր ցամաքեցնել զուցէ կարելի է բայց սովորական հասարակ մարդուն բարոյական բարձր անձնաւորութիւն դարձնել չի կարելի: Դորա համար երկարատև տոկուն մաքառումն պէտք է աշխարհի հետ մարմնական ցանկութիւնների հետ՝ այրուել ու ամրանալ պէտք է կեանքի բովում: Վարդերով զարդարուած հարթ ծանապարհը դէպի թմրութեան ու վհատութեան զիրկն է տանում: փուշ ու տատասկի մէջ մաղլցելով միայն կարող է բարոյական մարդը դէպի պայծառակերպութեան սարն ի վեր բարձրանալ, որտեղից զուարթ, հոգեպարար տեսարան է բացուում դէպի հեռ՝ յաւիտենական երանութեան գաւառները: Մովսէս և Եղիա մեզ մօտ մեր երկրաւոր տաղաւարների ներքոյ երկար չեն մնայ, ինչպէս չմնացին Պետրոսի և նորա ընկերների մօտ: բայց Երեսու մեր Փրկիչը միշտ մեզ հետ է և թելադրում է մեզ անդադար. «Եթէ որ կամի գալ զկնի իմ ուրասցի զանձն իւր և բարձցի զխաչ իւր և եկեսցէ զկնի իմ: Զի որ կամիցի ապրեցուցանել զանձն իւր՝ կորուսցէ զնա և որ կորուսցէ զանձն իւր վասն աւետարանին՝ ապրեցուցէ զնա»:

Կ. Վ.

